

OSAAMINEN JA KOULUTUS

TYÖVOIMAPULAN HELPOTTAMINEN SEKÄ TULEVAISUUDEN OSAAMISTARPEISIIN VASTAAMINEN VAATIVAT JATKUVAA, ELINIKÄISTÄ OPPIMISTA SEKÄ JOUSTAVAA KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄ.

Pula osaavasta työvoimasta on noussut vakavaksi kasvun esteeksi yrityksille. Työvoiman niukkuus tulee arvioiden mukaan hidastamaan koko Suomen talouskasvua tulevina vuosina. Ongelma ei johdu pelkästään meneillään olevasta noususuhdanteesta vaan tilannetta pahentaa väestön ikääntyminen.

Samanaikaisesti työelämän osaamisvaatimukset muuttuvat yhä kiihtyvällä tahdilla. Digitalisaatio ja teknologian nopea kehitys muuttavat kaikkien töiden sisältöä. Jatkuva, elinikäinen oppiminen vahvistuu työelämän normina.

Suomen tulevaisuuden menestyksen ja kilpailukyvyn ratkaisee osaaminen. Koulutusjärjestelmämme on sopeuduttava niin yksilöiden, yritysten kuin yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin. Kaikki keinot työvoiman saatavuuden kasvattamiseksi sekä osaamisen lisäämiseksi on otettava käyttöön. Oman osaamisen lisäksi Suomen on houkuteltava huippuosaajia ja ammattilaisia myös ulkomailta.

MAHDOLLISTETAAN JATKUVA OPPIMINEN JA PURETAAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN SISÄISET RAJA-AIDAT

YLIOPISTOJEN JA KORKEAKOULUJEN RAHOITUSMALLEIHIN ON SAATAVA KANNUSTEET JATKUVAN OPPIMISEN MAHDOLLISTAMISELLE.

Ammatti- ja tutkintonimikkeiden sijaan huomio on kiinnitettävä osaamiseen. Osaamisesta tulee tulevaisuudessa yhä yksilöllisempää ja oppiminen tulee olemaan jokaiselle työntekijälle jatkuva prosessi. Työntekijöiden on voitava kasvattaa, päivittää ja muuntaa osaamistaan muuttuvan työelämän tarpeiden mukaan läpi työuran. Erilaisia tutkintoja, tutkinnon osia, työssäoppimista ja työntekoa on pystyttävä yhdistelemään joustavasti.

RATKAISU

- Yliopistoille ja ammattikorkeakouluille on suunnattava pysyvää rahoitusta jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamiseen. Rahoitusmallit on rakennettava niin, että korkeakouluilla on kannusteet tarjota osaamista täydentäviä, opiskelijoille maksuttomia moduuleja.
- Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamisesta on tehtävä yksi korkeakoulujen ydintehtävistä.
- Koulutusasteelta toiselle on voitava siirtyä joustavasti ja opintoja eri koulutusasteilta on voitava yhdistellä helposti.
- Eri koulutusasteiden oppilaitosten sisällöllistä yhteistyötä on kehitettävä. Opiskelijoiden on voitava rakentaa opintopolkua yli koulutusjärjestelmän rajojen.
- Yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä on tiivistettävä.
- Sisäänpääsyä koulutukseen on helpotettava. Yliopistojen pääsykokeita on karsittava ja nuorten turhista väli vuosista on päästävä eroon.
- Opiskelijoita on kannustettava valmistumaan yliopistoista nykyistä nopeammin tarkistamalla opintotukijärjestelmän kannusteita niin, että opintotuki kannustaa nopeaan valmistumiseen.

PYSÄYTETÄÄN OSAAMISEN RAPAUTUMINEN. TAVOITTEENA VÄHINTÄÄN TOISEN ASTEEN KOULUTUS KAIKILLE NUORILLE

2

OPPIVELVOLLISUUDEN MEKAANINEN PIDENTÄMINEN EI OLE RATKAISU. KOKO IKÄLUOKAN Sijaan RESURSSIT TULEE SUUNNATA VARHAISEEN PUUTTUMISEEN SEKÄ TEHOSTETUSTI NIILLE, JOTKA TARVITSEVAT APUA.

Varhaiskasvatus ja peruskoulu luovat pohjan tulevaisuuden osaajille. Tällä hetkellä 11 prosenttia peruskoulun päättäneistä ei osaa lukea jatko-opintojen edellyttämällä tavalla. Näiden nuorten osuus on tuplaantunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Ongelmiin on tartuttava jo varhaiskasvatuksessa ja peruskoulun ensimmäisillä luokilla. Lisäksi tukea ja resursseja on suunnattava tehostetusti niille peruskoulun päättävälle, jotka ovat vaarassa jäädä kokonaan toisen asteen opintojen ulkopuolelle. Koulutuksella on suora yhteys työllistymiseen. Pelkän peruskoulun varassa olevien työllisyysaste jää runsaaseen 40 prosenttiin, kun se toisen asteen koulutuksen suorittaneilla lähentelee 70 prosenttia.

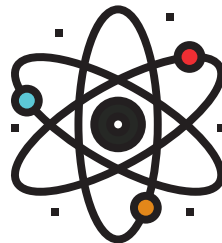

RATKAISU

- Kaksivuotisesta esiopetuksesta on tehtävä pakollinen kaikille lapsille.
- Peruskouluille on suunnattava lisää resursseja perustaitojen opettamisen tukeen.
- Koululaisten perusosaamiselle on luotava minimitason mittarit, joiden täyttymistä on seurattava. Koulujen on pystyttävä varmistamaan, että lapset eivät pääse solahtamaan peruskoulun läpi oppimatta perustaitoja kuten lukemista ja laskemista.
- Matematiikan opetusta on lisättävä. Loogisen ajattelun ja matemaattisten taitojen harjoittelu on aloitettava vahvemmin jo esiopetuksessa.
- Otetaan käyttöön pakollinen 10. luokka niille nuorille, jotka eivät hakeudu tai pääse toisen asteen opintoihin. Pakollisen 10. luokan oppilaille voitaisiin suunnata tehostettua opinto- ja uraneuvontaa, tarvittavien taitojen opetusta sekä tarvittaessa myös nuorisotyöntekijöiden tukea.

3

LAAJENNETAAN OPPISOPIMUKSEN KÄYTTÖÄ SEKÄ VARMISTETAAN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN VETOVOIMA

OPPISOPIMUKSISSA TULEE OTTAA KÄYTTÖÖN PALKKAPORRASTUS

Oppisopimus on erinomainen työkalu, joka voi helpottaa yritysten pulaa osaavasta työvoimasta joustavasti sekä tasapainottaa reaaliaikaisesti työmarkkinoiden osaamiseen liittyvää kysyntää ja tarjontaa.

Oppisopimuksen potentiaali ensimmäistä tutkintoaan suorittavien nuorten kouluttamisessa ja työllistämisessä jää nykyisellään täysimääräisesti hyödyntämättä. Oppisopimus on liian kallis usealle yritykselle ja toimialalle. Tällä hetkellä oppisopimuksella opiskelevalle on maksettava alusta alkaen vähintään työehtosopimuksen mukaista palkkaa, vaikka ammattitaidottoman opiskelijan tuottavuus ja taidot eivät vastaa vielä opintojen alkuvaiheessa ammatillaisen taitoja.

Pula osaavasta työvoimasta vaatii, että yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä tiivistetään. Ammatillisen koulutuksen vetovoimasta on huolehdittava ja sen on sisällöltään vastattava työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Ammatillisen koulutuksen uudistumisen onnistuminen edellyttää uudenlaista, tiiviimpää yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten välillä.

RATKAISU

- Otetaan käyttöön palkkaporras-tus oppisopimuksissa. Ensimmäistä tutkintoa suorittavan lähtöpalkka voisi olla 30–50 % ammattityöntekijän tasosta. Sidotaan palkan kehittyminen opintojen etenemiseen.
- Ammatillisen koulutuksen uudistuksen onnistumista on seurattava ja tuettava. Uudistus astui voimaan vuoden 2018 alusta. Uudistus on prosessi, jota myös seuraavan hallituksen on vietävä määrätietoisesti eteenpäin.
- Uudistus lisää työssäoppimista. Oppisopimuksen rinnalle on tuotu uusi koulutusoppimus, jonka toimivuutta on seurattava. Koulutusoppimuksesta ei makseta työntekijälle palkkaa eikä yritykselle koulutuskorvausta. Koulutusoppimukset eivät kuitenkaan saa aiheuttaa yrityksille kohtuutonta taakkaa.
- Turvataan ammatillisen koulutuksen vetovoima huolehtimalla resursseista.